

© А. В. Бойчук, В. С. Шадріна, О. І. Хлібовська, В. І. Коптюх, В. В. Сопель,
Б. М. Бегош, Ю. Б. Якимчук

Тернопільський національний медичний університет
імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

ІНТЕРНАТУРА З АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ ЯК ЕТАП ФОРМУВАННЯ ПОВНОЦІННОГО САМОСТІЙНОГО ПРАКТИЧНОГО ЛІКАРЯ

Мета дослідження – оцінити ефективність трирічної інтернатури з акушерства та гінекології як формування акушерсько-гінекологічного менталітету в інтернів і застосування його в набутті сформованих і точних практичних навичок у вирішенні різноманітних акушерсько-гінекологічних завдань та ситуацій, а також відпрацювання їх в симуляційному центрі.

Матеріали та методи. Проведено аналіз якості підготовки лікарів-інтернів протягом трирічної інтернатури. Якість підготовки оцінювали за даними комп'ютерної діагностики, вирішенням тестових і ситуаційних задач, ступенем володіння надання практичних навичок на акушерських фантомах та в симуляційному центрі.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз підготовки лікарів-інтернів акушерів-гінекологів протягом трирічної підготовки показав ефективність тривалої і поступової підготовки лікарів-інтернів до самостійної роботи в галузі системи охорони здоров'я.

Висновки. Впровадження різноманітних методів для навчання лікарів-інтернів акушерів-гінекологів протягом трирічної інтернатури показало ефективність цієї методології, розрахованої на поступове оволодіння теоретичними та практичними знаннями лікарів-інтернів, поступове поглиблення усвідомлення своєї професії, що сприяло поступовому формуванню клінічного мислення акушерів-гінекологів після трирічної інтернатури. З огляду на європейський вектор розвитку, майбутня система охорони здоров'я в Україні має бути узгоджена з європейськими принципами.

Ключові слова: інтернатура; професійна підготовка; симуляційне навчання; ситуаційні задачі.

A. V. Boychuk, V. S. Shadrina, O. I. Khlibovska, V. I. Koptiukh, V. V. Sopol, B. M. Behosh, Yu. B. Yakymchuk
I. Horbachevsky Ternopil National Medical University

INTERNSHIP IN OBSTETRICS AND GYNECOLOGY AS A STAGE IN THE FORMATION OF A FULLY INDEPENDENT PRACTICING PHYSICIAN

The aim of the study – to evaluate the effectiveness of a three-year internship in obstetrics and gynecology as a form of obstetrics and gynecology mentality among interns and its application in acquiring formed and accurate practical skills in solving various obstetrics and gynecology tasks and situations, as well as practicing them in a simulation center.

Materials and Methods. An analysis of the quality of training of medical interns during the three-year internship was conducted. The quality of the training was evaluated based on the data of computer diagnostics, the solution of test problems, situational problems, the degree of mastery of providing practical skills on obstetric phantoms and in the stimulation center.

Results and Discussion. Analysis of the training of interns of obstetrician-gynecologists during the three-year training period showed the effectiveness of long-term and gradual training of interns for independent work in the health care system.

Conclusions. The implementation of various methods for training obstetrician-gynecologist interns during the three-year internship showed the effectiveness of this methodology, designed for the gradual mastery of theoretical and practical knowledge of intern doctors, the gradual deepening of awareness of their profession, which contributed to the gradual formation of the clinical thinking of obstetrician-gynecologists after the three-year internship internships. Taking into account the European vector of development, the future health care system in Ukraine must be coordinated with European principles.

Key words: internship; professional training; simulation training; situational tasks.

ВСТУП. Для забезпечення вимог МОЗ України та практичної медицини підготовка лікарів-інтернів відбувається в руслі формування мислення акушера-гінеколога та індивідуального оволодіння великим об'ємом практичних навичок у ситуаціях різного ступеня складності, а також у симуляційному центрі [1].

Викладацький склад кафедри акушерства та гінекології ФПО знаходиться постійно в пошуку ефективних та сучасних методів навчального процесу.

Вища медична освіта повинна забезпечити високоякісну підготовку студентів і є важливою складовою реформування галузі охорони здоров'я та реалізації соціальних пріоритетів держави, оскільки від рівня підготовки майбутніх лікарів залежить якість надання медичної допомоги населенню країни [2]. Сучасний роз-

виток медичної науки і практики зумовлює необхідність вносити корективи в підготовку та підвищення кваліфікації медичних працівників із наближенням їх освіти до міжнародних стандартів. Саме тому якість освіти в закладах вищої освіти необхідно покращити шляхом ефективної організації та інформатизації навчального процесу, впровадження передових наукових розробок у практику викладання, забезпечення високого професіоналізму викладачів, створення сучасної навчально-методичної бази в усіх освітніх галузях, зокрема і медичній [3].

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ – оцінити ефективність трирічної інтернатури з акушерства та гінекології як формування акушерсько-гінекологічного менталітету в інтернів і застосування його в набутті сформованих і точних практичних навичок у вирішенні різноманітних

акушерсько-гінекологічних завдань та ситуацій, а також відпрацювання їх в симуляційному центрі.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ. Проведено аналіз якості підготовки лікарів-інтернів протягом трирічної інтернатури. Якість підготовки оцінювали за даними комп'ютерної діагностики, вирішенням тестових і ситуаційних задач, ступенем володіння надання практичних навичок на акушерських фантомах та в симуляційному центрі.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ. Аналіз підготовки лікарів-інтернів акушерів-гінекологів протягом трирічної підготовки показав ефективність тривалої і поступової підготовки лікарів-інтернів до самостійної роботи в галузі системи охорони здоров'я.

Сучасна медична освіта є процесом безперервного навчання, що включає оновлення й у сфері вищої медичної освіти. Окрім того, не всі запропоновані сьогодні методики активного навчання мають достатнє психолого-педагогічне обґрунтування, однак багато з них успішно застосовують у викладацькій діяльності [4].

Основним напрямком удосконалення процесу підвищення кваліфікації лікарів акушерів-гінекологів на етапі післядипломної освіти є поступове впровадження сучасних форм навчання. Інтернатура – перший крок до самостійної роботи лікаря, тому важливо саме на цьому етапі, направляти зусилля молодого спеціаліста до самовдосконалення. Традиційні методи навчання лікарів-інтернів, насамперед, спрямовані на набуття і використання знань шляхом передачі інформації з наступним її впровадженням у конкретних професійних діях згідно з готовим алгоритмом. Такий підхід на сьогодні при підготовці лікарів працює в зв'язку з переходом практичної охорони здоров'я на надання медичної допомоги жінкам відповідно до протоколів МОЗ України [5].

Дистанційне навчання при підготовці лікарів-інтернів, лікарів-курсантів – це інноваційна організація навчального процесу, яка реалізується в специфічній педагогічній системі, яка базується на принципі самостійного навчання лікаря й інтерактивної взаємодії викладача та інтерна [6].

Створений у нашому університеті симуляційний центр дає змогу нашим лікарям-інтернам та курсантам відпрацьовувати практичні навички, алгоритм надання допомоги при ситуаціях, найбільше наближених до реальних в акушерстві та гінекології [7].

У симуляційному центрі для лікарів-інтернів та курсантів створюються ситуаційні задачі з тем термінальних станів в акушерстві та гінекології. Для вирішення ситуаційної задачі створюється бригада лікарів-інтернів із 5 чоловік, яка симулює чергову бригаду лікарів, які надають допомогу вагітній жінці в родопомічному закладі [8]. Викладач оцінює кожного з учасників гри. Отже, проведення симуляційних навчань – це безпечне та надійне освітнє середовище для навчання клінічних умінь. В дебрифінговій кімнаті викладач разом з інтернами проводить перегляд виконання завдань кожним учасником та аналізує правильність, етапність надання допомоги. Функціональні тренажери забезпечували моментальну та об'єктивну інформацію щодо правильності виконання ключових прийомів. Все це в комплексі давало змогу ефективно тренувати і закріплювати навички індивідуальної та спільної роботи. Одночасно аналізують не тільки навички надання медичної допомоги, але й комунікативні навички [9].

Результативність дистанційного навчання на післядипломному етапі освіти лікарів акушерів-гінекологів

значною мірою залежить від таких факторів: ефективної взаємодії викладача і лікаря; відлагодженого активного зворотного зв'язку; в якості попереднього проектування процесу дистанційної освіти та способів керування ним; розробки дидактичних матеріалів. Сучасні комп'ютерні програми дають змогу забезпечити передачу знань і доступ до різномірної навчальної інформації; і такі нові технології, як інтерактивні електронні навчальні посібники, мультимедійне забезпечення, мережа «Інтернет», сприяють більш активному долученню лікарів до процесу навчання [10]. Інтерактивні можливості систем доставки інформації дають змогу відлагодити і навіть стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити діалог та постійну підтримку, які неможливі в більшості традиційних систем навчання.

Під час дистанційного зв'язку з лікарями-інтернами розглядають варіанти вирішення ситуаційних задач, умови їх реалізації, що є тренінгом практичної реалізації даної ситуації.

Важливим у такому методі підготовки до практичних занять є формування навичок самостійної роботи та стимулювання творчого підходу до навчання, створення на базі кафедри комп'ютерних класів, які повинні бути забезпечені електронними навчальними та методичними матеріалами: навчальними посібниками, розробленими працівниками кафедри; мультимедійними презентаціями до занять згідно з тематичним планом; фото- та відеоматеріалами; тестовими завданнями як навчального, так і контролюючого типу [11].

Основним завданням вищої школи є підвищення якості підготовки спеціалістів.

Підготовка лікарів включає формування системи професійних теоретичних знань, практичних навичок, умінь для вирішення будь-яких професійних, часом складних, нестандартних завдань [12].

Для формування системи професійних теоретичних та практичних знань у лікарів-інтернів та лікарів-курсантів у світі широко застосовують ситуаційне моделювання [13].

Використання у навчальному процесі ситуаційних задач сприяє активності інтернів у практичній роботі, їх професійному розвитку та дисциплінує мислення.

Найвизначнішим є проблемний метод викладання, що передбачає створення ситуаційних задач різного рівня складності.

ВИСНОВКИ. 1. Впровадження різноманітних методів для навчання лікарів-інтернів акушерів-гінекологів протягом трирічної інтернатури показали ефективність цієї методології, розрахованої на поступове оволодіння теоретичними та практичними знаннями лікарів-інтернів, поступове поглиблення усвідомлення своєї професії, що сприяло поступовому формуванню клінічного мислення акушерів-гінекологів після трирічної інтернатури.

2. З огляду на європейський вектор розвитку, майбутня система охорони здоров'я в Україні має бути узгоджена з європейськими принципами.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Перспективами щодо розвитку вищої медичної освіти України є постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу, розвиток освіти як державно-суспільної системи; піднесення вищої освіти України до рівня вищої освіти розвинених країн світу та інтеграції її у міжнародне науково-освітнє співтовариство.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Артьоменко В. В. Симуляційне навчання в медицині: міжнародний та вітчизняний досвід / В. В. Артьоменко // *Одеський медичний журнал*. – 2015. – № 6 (152). – С. 67–74.
2. Ващенко В. Ю. Дистанційна форма навчання. *История. Проблемы. Перспективы развития*. [Електронний ресурс] / В. Ю. Ващенко, В. А. Скляр, К. О. Козяков // *Вісник Східноукраїнського національного університету імені В. Даля*. – Електронне наукове фахове видання. – 2009. – № 6Е. – URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/vsunud/2009-6E/Index.htm>
3. Вороненко Ю. В. Дистанційне навчання в режимі on-line: нові можливості для професійного розвитку, нові перспективи. // *Український медичний часопис*. – 2011. – № 3.
4. Кінаш Н. Напрямки реорганізації вищої медичної освіти в Україні / Н. М. Кінаш // *Архів клінічної медицини*. – 2015. – №2 – С.77–80.
5. Култаєва М. Д. Освітня євроінтеграція чи конституювання європейського освітнього простору? / М. Д. Култаєва // *Педагогіка і психологія*. – 2015. – № 4. – С. 23–29.
6. Лесневська К. В. Розвиток іншомовної комунікативної компетенції у контексті рекомендацій Ради Європи з мовної освіти [Електронний ресурс] / К. В. Лесневська // *Наук. зап. Нац. ун-ту «Острозька академія»*. Серія : Філологічна. – 2016. – Вип. 62. – С. 196–198. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2016_62_72 (дата звернення: 28.08.2017). – Назва з екрана.
7. Леу С. Зв'язок професійної освіти і ринку праці: європейські перспективи / С. Леу // *Проф.-техн. освіта*. – 2017. – № 1. – С. 60–61.
8. Мороз В. М. Проблеми та перспективи вищої медичної освіти у реалізації Національної стратегії реформування системи охорони здоров'я України / Мороз В. М., Гумінський Ю. Й., Фоміна Л. В., Полєся Т. Л. // *Проблеми та перспективи вищої медичної школи у розробці та реалізації національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2025 рр. : тези доповідей*. – 2015. – С. 1–6.
9. Муравьев К. А. Симуляционное обучение в медицинском образовании – переломный момент / К. А. Муравьев, А. Б. Ходжаян, С. В. Рой // *Фундаментальные исследования*. – 2011. – № 10, ч. 3. – С. 534–537.
10. Про удосконалення післядипломної освіти лікарів : наказ МОЗ України від 10.12.2010 р.№ 1088.
11. Некряч А. Реалізація освітніх стандартів ЮНЕСКО – запорука входження України в європейський цивілізаційний простір / А. Некряч // *Вища школа*. – 2016. – № 3. – С. 11–22.
12. Попова Л. Д. Перспективи використання симуляційних технологій на теоретичних кафедрах / Л. Д. Попова, О. А. Наконечна, С. О. Стеценко // *Симуляційне навчання в системі підготовки медичних кадрів : матеріали І навчально-методичної конференції, присвяченої 212-й річниці від дня заснування ХНМУ*. – Х., 2016. – С. 134–136.
13. Симуляционное обучение в медицине / под ред. А. А. Свистунова. – М. : Издат. Первого МГМУ им. И. М. Сеченова, 2013. – 288 с.

REFERENCES

1. Artiomenko, V.V. (2015). Symuliatsiyne navchannia v medytsyni: mizhnarodnyi ta vitchyzniani dosvid [Simulation in medical education: international and national experience]. *Odeskyi medychnyi zhurnal – Odesa Medical Journal*, 6, 152, 67-74 [in Ukrainian].
2. Vashchenko, V.Yu., Sklyarov, V.A., & Kozyakov, K.O. (2009). Distantionnaya forma obucheniya. Istoriya. Problemy. Perspektivy razvitiya. [Elektronnyi resurs]. [Distance learning form. History Problems. Prospects for development. [Electronic resource]]. *Visnyk Skhidnoukrayinskoho natsionalnoho universytetu imeni V. Dallya – Elektronne naukove fakhove vydannya – Bulletin of East-Ukrainian National University named after V. Dal – An electronic scientific special edition*, 6E. Retrieved from: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/vsuvus/2009-6E/Index.htm> [in Russian].
3. Voronenko, Yu.V. (2011). Dystantsiyne navchannia v rezhymi on-line: novi mozhlyvosti dlya profesijnogo rozvytku, novi perspektyvy [On-line distance learning: new opportunities for professional development, new perspectives]. *Ukrayinskyi medychnyy chasopys – Ukrainian Medical Journal*, 3 [in Ukrainian].
4. Kinash, N. (2015). Napryamky reorganizatsiyi vyshchoyi medychnoyi osvity v Ukraini [Directions of Reorganization of Higher Medical Education in Ukraine]. *Arkhiv klinichnoyi medytsyny – Archive of Clinical Medicine*, 2, 77-80 [in Ukrainian].
5. Kul'taeva, M.D. (2015). Osvitnya yevrointehratsiya chy konstytuyuvannya yevropeyskoho osvitnoho prostoru? [Educational European integration or constitution of the European educational space?]. *Pedahohika i psykholohiya – Pedagogy and Psychology*, 4, 23-29 [in Ukrainian].
6. Lesnevskaya, K.V. (2016). Rozvytok inshomovnoyi komunikativnoyi kompetentsiyi u konteksti rekomendatsiy Rady Yevropy z movnoyi osvity [Development of foreign language communicative competence in the context of the recommendations of the Council of Europe on language education [Electronic resource]]. *Nauk. zap. Nats. un-tu «Ostrozka akademiya». Seriya : Filolohichna – Science Notes of the National Ostroh Academy University. Series: Philological*. 62., 196-198. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2016_62_72. Nazva z ekranu –Title from the screen [in Ukrainian].
7. Leu, S. (2017). Zvyazok profesijnoyi osvity i rynku pratsi: yevropeyski perspektyvy [Communication of vocational education and the labor market: European perspectives]. *Prof. tekhn. osvita – Prof.-Tech. Education*, 1, 60-61 [in Ukrainian].
8. Moroz, V.M. (2015). Problemy ta perspektyvy vyshchoyi medychnoyi osvity u realizatsiyi Natsionalnoyi stratehiyi reformuvannya systemy okhorony zdorovya Ukrainy [Problems and perspectives of higher medical education in the implementation of the National Health Care System Reform Strategy]. *Problemy ta perspektyvy vyshchoyi medychnoyi shkoly u rozrobtsi ta realizatsiyi natsional noi stratehiyi pobudovy novoyi systemy okhorony zdorovya v ukraini na period 2015-2025 rr.: tezy dopovidey – Problems and Prospects of the Higher Medical School in the Development and Implementation of the National Strategy for the Construction of a New Health Care System in Ukraine for the Period 2015-2025: Theses of Reports.*, 1-6 [in Ukrainian].
9. Muravev, K.A., Khodzhan, A.B., & Roy, S.V. (2011). Simulyatsionnoye obucheniye v meditsynskom obrazovanii –

perelomnyy moment [Simulation training in medical education – a watershed moment]. *Fundamentalnyie issledovaniya – Fundamental Research*, 10(3), 534-537 [in Russian].

10. Nakaz MOZ Ukrainy № 1088 vid 10.12.2010 r. «Pro udoskonalennya pislyadyplomnoi osvity likariv» [Order of the Ministry of Health of Ukraine No. 1088 dated 10.12.2010 "On the Improvement of Postgraduate Education of Physicians"] [in Ukrainian].

11. Nekryach, A. (2016). Realizatsiya osvitnikh standartiv YUNESKO – zaporuka vkhodzhennya Ukrainy v yevropeys'kyi tsyvilizatsiynyy prostir [Implementation of educational standards of UNESCO - a guarantee of Ukraine's entry into the European civilization space]. *Vyshcha shkola – Higher School*, 3, 11-22 [in Ukrainian].

12. Popova, L.D., Nakonechna, O.A., & Stetsenko, S.O. (2016). Perspektyvy vykorystannia symulatsiynykh tekhnologiy na teoretychnykh kafedrah [Prospects for the use of simulation technologies in theoretical departments]. *Symulyatsiine navchannia v systemi pidhotovky medych-nykh kadrov: materialy L navchalno-metodychnoi konfe-rentsii, prysviachenoj 212-iy richnytsi vid dnia zasnuvan-nia KhNMU – Simulation training in education of medical personnel, materials of L educational conference dedicated to 212 anniversary of the founding KhNMU*, 134-136 [in Ukrainian].

13. Svystunov, A.A. (2013). *Symulyatsyonnoe obu-chenye v medytsyne [Simulation education in medicine]*. Moscow: Izdat: Pervogo MGIMU im. I.M. Sechenova [in Russian].

Отримано 10.08.2022

Прийнято до друку 11.08.2022

Електронна адреса для листування: arag_kaf@ukr.net